

Betreft: Wob-verzoek van RTL-Nieuws

Utrecht, 1 september 2015

Geachte collega,

Een paar weken geleden ontving u van ons een brief waarin wij aankondigden wat dieper in het vraagstuk rond het Wob-verzoek van RTL-Nieuws te duiken, om u te kunnen voorzien van een advies. In de tussentijd hebben wij contact gehad met RTL-Nieuws, met een jurist, met de collega-sectorraden (PO-Raad, MBO-raad, Vereniging Hogescholen en VSNU) en onze eigen contacten in andere sectoren, waar ook bestuurders zijn benaderd. Ook hebben wij met een aantal van u persoonlijk contact gezocht om een beeld te krijgen van uw verantwoording over declaraties en uw beeld van de redelijkheid van het verzoek van RTL-Nieuws. Met dit schrijven willen wij u op de hoogte brengen van de uitkomsten en dat vergezeld laten gaan van ons advies.

RTL-Nieuws heeft het net breed uitgegooid. Niet alleen Colleges van Bestuur uit het VO zijn benaderd, maar ook die in het primair onderwijs en van diverse ROC's, HBO-instellingen, instellingen in de (geestelijke) gezondheidszorg, in de ouderenzorg en de Algemene Bestuursdienst. Het initiatief is het vervolg op een soortgelijke actie onder de Nederlandse academische ziekenhuizen. RTL-Nieuws is voornemens om al het materiaal dat men ontvangt (dus ook kopieën van nota's etc.) openbaar te maken via het internet.

Uit het juridisch advies dat wij hebben ontvangen blijkt dat niet alle VO-scholen automatisch onder het bereik van de Wet openbaarheid bestuur (Wob) vallen. Er moet een onderscheid gemaakt worden tussen openbaar en bijzonder onderwijs. Besturen van openbare scholen vallen wel onder de reikwijdte van de Wob, maar besturen in het bijzonder onderwijs en samenwerkingsbesturen in principe niet. Het informatieverzoek van RTL-Nieuws heeft betrekking op het verkrijgen van declaraties ten behoeve van het bestuur en bestuursleden, oftewel de 'bonnetjes'. Voor zover het gaat om declaraties van (leden van) een bestuursorgaan die binnen de uitoefening van het ambt zijn ingediend en gehonoreerd, worden deze aangemerkt als documenten over een bestuurlijke aangelegenheid in de zin van de Wob. In zoverre is er geen grond voor openbare scholen om het informatieverzoek van RTL af te wijzen.

Wij adviseren aan de scholen voor bijzonder onderwijs, die in principe niet Wob-plichtig zijn, toch te overwegen om in te gaan op het verzoek van RTL-Nieuws. Niet reageren kan leiden tot wantrouwen. Ook zou er in de beeldvorming een lastig te verklaren scheiding ontstaan tussen het openbaar- en het bijzonder onderwijs.

Omdat het verzoek zich richt op informatie over declaraties van bestuurders, geven wij u in overweging om de reactie te laten uitgaan namens de (voorzitter van de) Raad van Toezicht. De Raad van Toezicht is immers het orgaan dat, in haar werkgeversrol, gaat over de vergoedingen aan bestuurders.

Niet alles wat RTL-Nieuws vraagt hoeft aangeleverd te worden. De Wob kent geen vergaarplicht. Dat betekent dat informatie die niet is neergelegd in een document, niet onder de reikwijdte van de Wob valt. In het verzoek van RTL-Nieuws wordt ook gevraagd om documenten die aangeven wat het doel en de grondslag van de uitgave was. Dit zijn, over het algemeen, geen reeds bestaande documenten en behoeven derhalve dus niet aangeleverd te worden.

In het kader van de verkenning van het evenwicht tussen transparantie en redelijkheid heb ik met een aantal van u persoonlijk contact gehad. De gemene deler in deze contacten met circa tien bestuurders is dat u belang hecht aan transparantie over besteding van publieke middelen en - binnen redelijkheidsgrenzen - wil meewerken aan het onderzoek van RTL-Nieuws. Uit de gesprekken bleek ook, dat besturen in het voortgezet onderwijs hun eigen regelingen hebben voor (onkosten-)vergoedingen en ook een eigen wijze van vastlegging in de boekhouding. De mate waarin u tegemoet kunt komen aan de vragen van RTL-Nieuws zal daarom ook afhangen van deze wijze van vastlegging. Dit maakt het lastig, zo niet ondoenlijk, om eenzelfde werkwijze en mate van gedetailleerdheid van de antwoorden af te spreken. Scholen zullen op basis van hun eigen regelingen en procedures inzicht kunnen verschaffen in de verstrekkingen en vergoedingen aan bestuurders. We moeten ons er met elkaar van bewust zijn dat dit bij RTL-Nieuws kan leiden tot een divers beeld, dat de toon van de uiteindelijke berichtgeving kan beïnvloeden.

Tenslotte willen we u adviseren om uw opgave aan RTL-Nieuws in lijn te brengen met de opgave die uw organisatie in het kader van de Wet Normering Topinkomens heeft gedaan. De componenten, die RTL-Nieuws onder 'vergoedingen en bijzondere beloningen' schaaft, stemmen niet overeen met de Regeling Bezoldigingscomponenten WNT en zouden tot misverstanden bij de fiscus kunnen leiden. Ook als uw bestuur de Werkkostenregeling al in 2013 en/of 2014 heeft ingevoerd, dient u er op attent te zijn dat bij de toepassing van de Werkkostenregeling de vergoedingen zijn gesplitst in belaste- en onbelaste vergoedingen en -verstrekkingen. Ook hier geldt het advies uw opgave aan RTL-Nieuws en uw eigen uitwerking van de Werkkostenregeling in de zogenaamde 'vrije ruimte' en belaste vergoedingen en -verstrekkingen met elkaar in lijn te brengen.

Samengevat is het aan u om te reageren op het verzoek van RTL-Nieuws. Hoewel alleen het openbaar onderwijs onder de Wob valt, adviseren wij ook scholen voor bijzonder onderwijs te reageren op het verzoek van RTL-Nieuws. Naar ons idee past transparantie bij modern onderwijsbestuur.

Wij hopen u hiermee voldoende geïnformeerd te hebben. Mocht u desondanks behoefte hebben aan overleg, dan kunt u contact opnemen met dhr. K. Roos van onze Helpdesk (via 030-2324800 of <http://www.vo-raad.nl/formulieren/vragenformulier-helpdesk-vo>). Omdat het mogelijk is dat RTL-Nieuws naar aanleiding van uw reactie contact met ons opneemt, stellen wij het op prijs als u ons op de hoogte houdt van (de strekking van) uw reactie (via muriellespringer@vo-raad.nl).

Met vriendelijke groet,

Muriëlle Springer
Directeur VO-raad

